

FAKTAARK · NY FORSKNING 2026

Radon efterlader spor

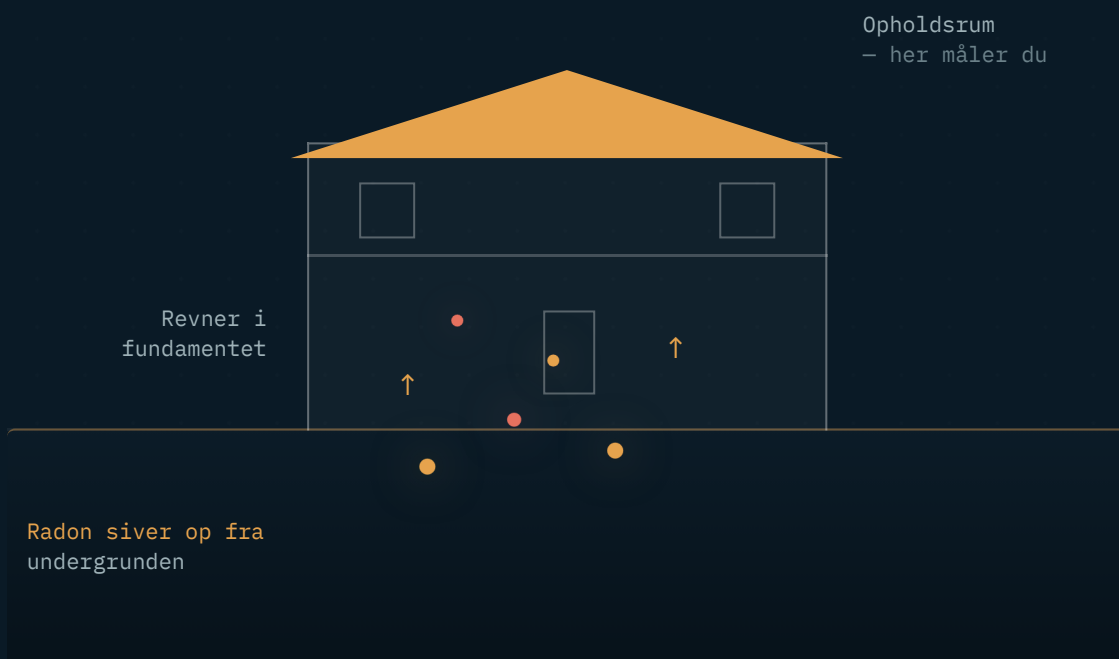
*– i cellerne, i immunforsvaret,
og nu i blodet.*

Den usynlige gas, du hverken kan se, lugte eller smage – og hvad to nye studier fra 2026 nu kan følge helt ind i kroppen. Forklaret, så alle kan følge med.

DET KORTE OVERBLIK

Hvad er radon – og hvor kommer den fra?

Radon dannes i undergrunden, når naturligt radium henfalder. Gassen siver op gennem **revner og utætheder** i husets fundament og blander sig med indeluften – mest i stueetagen og kælderen. Du kan ikke sanse den; kun en måling afslører den.

~50 %AF DIN ÅRLIGE STRÅLEDOSIS
KOMMER FRA RADON**10–40 år**FRA PÅVIRKNING TIL EVENTUEL
SYGDOM**Nr. 2**ÅRSAG TIL LUNGEKRÆFT – EFTER
RYGNING

DET NYE · 2026

De tre spor, radon efterlader

I årevis kunne vi kun tælle gassen i luften. To studier fra 2026 følger nu, hvad den gør inde i kroppen – tre steder på én gang.

SPOR 01

Cellerne

Alfapartikler laver brud i cellernes DNA – også i vigtige værn mod kræft som TP53.

SPOR 02

Immunforsvaret

Radon holder en lavgradig betændelse i gang og svækker samtidig kroppens kontrol.

SPOR 03 · NYT

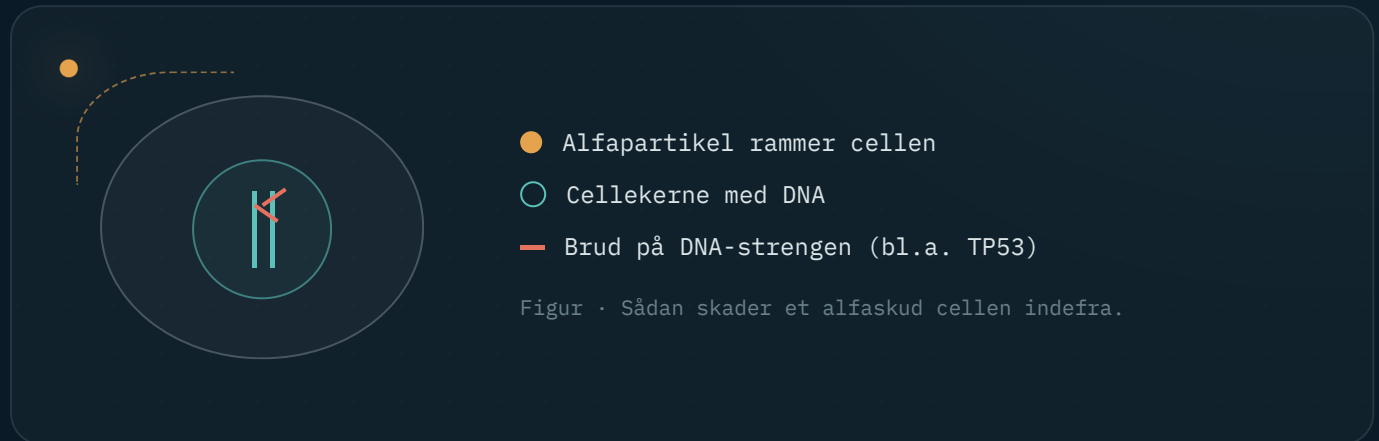
Blodet

Helt nyt: radon efterlader målbare proteiner i blodet – år før et scanningsfund.

SPOR 01 & 02 · CELLERNE OG IMMUNFORSVARET

Et alfaskud gennem dit DNA

Når radon og dets "radondøtre" henfalder, udsendes alfapartikler – tunge projektiler, der afleverer al energien på et bittelille område. Rammer et skud cellekernen, opstår svære brud på DNA'et.

IMMUNFORSVARET ↑

Kronisk betændelse

Radon sætter gang i signalveje, der holder en vedvarende betændelse i lungevævet – en kendt grobund for kræft.

IMMUNFORSVARET ↓

Svækket kontrol

Samtidig dæmpes det system, der skulle rydde begyndende kræftceller af vejen. Forsvaret ser den anden vej.

SPOR 03 · BLODET · NYT I 2026

Radon aflæst som proteiner i blodet

I 2022–2023 fulgte forskere 110 minearbejdere: hver bar en radonmåler, fik en CT-scanning og en blodprøve. Jo mere radon, jo højere lå markørerne. Hos de højest udsatte:

CYFRA21-1

×2,45

CEA

×1,60

Risiko for unormal CT-scanning

×3,58

Niveau ved høj radoneksponering i forhold til normalt (×1). Skala 0–4×.

94 %

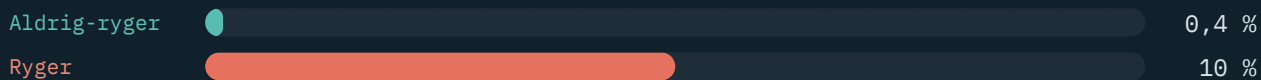
...af radonens skade på lungerne kunne forklares gennem netop disse to blodmarkører. En stor del af skaden viser sig altså **først i blodet** – hvilket gør dem til mulige tidlige varslinger.

TALLENE · OGSÅ HOS IKKE-RYGERE

Radon og rygning ganger hinanden

For hver 100 Bq/m³ mere radon stiger risikoen med 10–20 % – også hos folk, der aldrig har røget. Og sammen med rygning lægges risiciene ikke bare sammen; de **ganges**. Risiko for at dø af lungekræft inden 75 år, ved livslang bopæl:

0 Bq/m³ · udeluft

100 Bq/m³ · referenceniveau

400 Bq/m³ · højt

Ved 400 Bq/m³ er en rygers risiko ca. 23× en aldrig-rygers. Illustrative tal fra Darby et al., BMJ 2005.

HVAD DU SELV KAN GØRE

Du kan ikke se radon — men du kan måle den

Den nye viden ændrer ikke, hvad du skal gøre — den skærper hvorfor. Radon efterlader virkelige spor, og dosen er noget, du selv kan sænke. Det starter med at kende sit tal.

01 Tag den gratis radontest
mykosan.dk/radon-test

02 Slå din kommune og adresse op
mykosan.dk/radon-kommuner

03 Mål mindst 60 dage i fyringssæsonen
1. okt.–30. apr., dosimetre fra akkrediteret laboratorium — den eneste vej til et brugbart tal

KILDER

Auclin E et al., *Radon and lung cancer*, Bull Cancer 2026 · Zhou J et al., *Association of radon exposure with lung cancer: serum biomarkers and CT evidence from male miners*, Environmental Pollution 2026;388:127348 · Darby S et al., BMJ 2005;330:223 · IARC · WHO · Sundhedsstyrelsen · SBi-anvisning 270.

De to 2026-studier er åbent tilgængelige (CC BY). Alle tal stammer fra kilderne; formidlingen er Mykosans egen. Indholdet er generel oplysning og erstatter ikke konkret rådgivning.